

Hat lépés egy igazságosabb világ felé

1. Globalizáció helyett teljes foglalkoztatottság

Az alacsony munkanélküliségű országok arról tanúskodnak, hogy csak a célzott stratégiák segítenek. Ezek közül három különösen fontos, és a globális konkurencianyomás alatt is lehetséges:

Ha sok foglalkoztatott egyre többet dolgozik, miközben egyre több a munkanélküli és a rendszertelenül foglalkoztatott ember, akkor rövidíteni kell a munkaidőt: részmunkaidős foglalkoztatással, a túlórák munkahelyekké átalakításával, szombat-évnél és rövidebb heti munkaidővel. Az államnak támogatnia kellene, hogy azok az üzemek, amelyek rövidítik a munkaidőt, illetve munkanélkülieket alkalmaznak, néhány évig megkapják az azoknak járó munkanélküli-segélyt. Ez nem kerülne többre az államnak, viszont az üzemeket a munkaidő rövidítésére ösztönözné.

Nagy távlatokat nyitnak bizonyos állami beruházások olyan jövőbe mutató területeken, amelyeket a piac egyedül nem képes fejleszteni. Egy „egymillió háztétős napenergia-program” megadná a kezdeti lökést az építőiparnak és a kisiparnak. Ez sok éven keresztül több százezer munkahelyet teremtené. Hasonló vonatkozik a gyermekgondozásba, az oktatásba, az egészségügybe és a kutatásba történő befektetésekre. Ezeket folytonosan szorgalmazzák, de nem hajtják végre.

Aki integrálni akarja a hosszú időn át munkanélkülieket, Írországtól tanulhat: egyéni gondoskodásra, szakképzésre és a munkaerőpiacra való (részidős foglalkoztatáson alapuló) fokozatos beépítésre van szükség egyidejűleg. Ésszerű lehet az is, ha állami fizetéskiegészítést (kombinált bért) kapnak azok, akik kis jövedelmű állások betöltését vállalják.

Ne mondja senki, hogy ez nem finanszírozható. A munkanélküliség például Németországban évi kb. 180 milliárd euróba kerül, tekintetbe véve a szociális kiadásokat, a kiesett adóbevételeket és a szociális hozzájárulásokat. Ezért helytálló, amit az egyházak hangsúlyoztak társadalmi körleveleikben: Nem a szociális állam drága, hanem a munkanélküliség.

2. Kevesek luxusa helyett alapbiztosítás sokaknak

A szociális állam a kiéleződött globális nyomás alatt is finanszírozható. Mindenesetre ez csak akkor sikerülhet, ha lehetőleg minden felnőttet fölvesznek a nyugdíj- és egészségügyi rendszerbe, és ezek – adókkal és szociális hozzájárulásaikkal – valamennyien hozzájárulnak annak finanszírozásához.

Németország választás előtt áll: Vagy egyre inkább privatizálja a szociális biztonságot (ahogy ez jelenleg folyik), ami azt eredményezi, hogy kisebb lesz az egész népesség alapbiztosítása, és növekszik kevesek luxusa, vagy pedig megreformálja a társadalombiztosítást a szolidaritás parancsa alapján. Ebben az esetben a népesség minden csoportját (munkások, alkalmazottak, hivatalnokok, nem-keresők, mezőgazdászok, önállóak, vállalkozók) integrálni kell a törvényes nyugdíjbiztosításba (akárcsak Svájcban),

és nemcsak a bérek és fizetések után kell hozzájárulást fizetni, hanem a kamatok és nyereségek után is.

Ekkor a társadalom minden tagja legalábbis alapnyugdíjat kap, s a nyugdíjak felső határa korlátozott. Aki többet akar, saját magának kell azt finanszíroznia. Ugyanez vonatkozik a betegbiztosításra: Míg manapság Németországban a jobban keresők meglophatják a szolidaritást magánbiztosításaikkal, a jövőben az ország minden polgárát fel kell venni a törvényes betegbiztosítás keretei közé. A magánbiztosítások csak a plusz szolgáltatásokat nyújthatják.

Ezek a reformok egyszerre több problémát oldanak meg: A széles anyagi bázis talaján csökkennek a hozzájárulások; a gazdaságban alacsonyabbak lesznek a béreket terhelő költségek; a foglalkoztatottnak magasabb nettó bérük lesz. Mindenki biztonságban élhet majd – kevesek luxusa helyett.

3. Tobin-adó és a pénzpiacok ellenőrzése

A globális igazságosság megköveteli a tőkepiac ellenőrzését. Különösen is fontos ennek érdekében az ún. Tobin-adó, amely James Tobin amerikai közgazdásztól kapta nevét. Ez azt irányozza elő, hogy minden tőzsdei eladást és vételt csekély adótétellel terheljenek meg, például 0,5 %-kal. A remélt hatás: Aki hosszú távra fektet be, azt nem fogja visszatartani a 0,5 %-os adó, hanem elsősorban azokat a spekulánsokat fogja érinteni, akik a rövid távú nyereségben érdekeltek – és homokot szórt majd a spekuláció gépezetébe. Ez a lassítás stabilizálja a tőkepiacokat, azonkívül az adó évente kétszámjegyű milliárdnyi bevételt eredményez, amit aztán egy igazságosabb világ fejlesztésébe lehetne befektetni, például abba, hogy az északi technológiát átadják Délnek, vagy a szegénység ellen harcoljanak.

De a Tobin-adó önmagában nem elégséges.

Kiegészítőleg az adóparadicsomok bankjaival és kormányaival szembeni szigorú intézkedésekkel meg kell szüntetni a paradicsomokat, ahová – mit például a Kajmán-szigetekre – sok pénz folyik ellenőrizetlenül és adómentesen. Hasznosak lehetnek további tőkeellenőrzések is: Chile régóta olyan illetékekkel terheli meg a beáramló tőkét, amelyet a befektető egy év múltán visszakap. A következmény: Elriasztották a spekulánsokat, a komoly befektetők azonban mégis odamentek, elmaradtak a spekulációs válságok.

Ezek az intézkedések azt mutatják: A politika kiengedte a palackból a szabad tőke szellemét, amikor szinte minden ellenőrzést megszüntetett; most megint vissza kell szorítani a szellemet a palackba, különben uralma alá fogja hajtani a politikát.

4. Adósság-elengedés – a Valutaalap és a Világbank forradalma

Az elmúlt évtizedekben a Harmadik világ sok kormánya vett föl óriási hiteleket a nagybankoktól. Noha a fejlődés elmaradt, most minden néprétegnek meg kell fizetnie az adósságot. Ezt a terhet csak fokozatos adósság-elengedéssel lehet levenni róluk. Ezt az adósság-elengedést mind-

azonáltal úgy kell megszervezni, hogy ne adjon ismét ösztönzést bizonyos eliteknek arra, hogy felelőtlen adósságpolitikába kezdjenek. Ezért a külföldi adósságok egy részét meg kell fizetni – csak hogy az adós ország nemzeti alapja számára, amiből aztán az adós ország szociális fejlesztését fogják támogatni. Ebben az esetben nem „csupán” adósságmentesítés következik be, hanem fejlődés is.

Észak és Dél tisztességes együttműködése azonban alapvető változtatásokat kíván meg az olyan nagy pénzügyi intézményekben is, mint a Nemzetközi Valutaalap és a Világbank.

Ezek részvénytársaságokként működnek: Aki több pénzt fizet be, annak több szavazata van. Ezért ezek az intézmények az ipari államok kezében vannak. Réges rég esedékes két változtatás: Jelentősen meg kell emelni a fejlődő országok súlyát, mégpedig úgy, hogy több szavazatot kapjanak pótlólagos befizetések nélkül. Másfelől pedig mindenképp a Világbanknak alapvetően meg kell változtatnia hitelpolitikáját, ha hozzá akar járulni a globális igazságossághoz: Nem a gazdasági elit környezet-veszélyeztető nagyprojektjeinek kellene elsőbbséget élvezniük, hanem a parasztok, kereskedők, kézművesek és szolgáltatók számára nyújtott, kedvező kishiteleknek. Ez széles körű gazdasági és szociális fejlődést segítene elő, ami nélkül nem lehet kiküszöbölni a szegénységet.

5. Összefogás a globális szegénység ellen

Régóta az egyik legjobb ötlet, amely aztán az ENSZ egyik legmesszebb ható határozatába torkollott: az ún. „hús a húshoz szerződés” a szegénység elleni harc érdekében. Ennek értelmében a fejlődő országoknak többé nem államháztartásuk 13 %-át, hanem 20 %-át kell az alapszükségletek (táplálkozás, egészségügy, oktatás és lakás) kielégítésbe befektetniük. Az ENSZ szerint ez a lépés világszerte több mint évi 80 milliárd dollárt mozgósítana a szegénység ellen.

Az ipari államoknak egyidejűleg többé nem csupán fejlesztési segélyeik 7 %-át, hanem szintén 20 %-át kell az alapszükségletek kielégítésére fordítaniuk. Ezzel további 40 milliárd dollárt lehetne mozgósítani a szegénység elleni harc javára.

Ha aztán az ipari államok a terrorizmus elleni harcukat nagyobb fejlesztési segélyekre váltanák, akkor a „hús a

húshoz szerződés” lenne egy új, igazságosabb világrend első mintaszerződése: a gazdagok és a szegények közti első globális társadalmi szerződés első megjelenési formája.

(A fordító megjegyzése: A Világbank szerint 60 milliárd dollárból 2015-ig felére lehetne csökkenteni a világszegénységet. Ugyanakkor csupán az USA egy évi katonai költségvetése közel 400 milliárd dollár...)

6. Szelíd technológiák alkalmazása

Északon és Délen

Van egy rossz hírünk, meg egy jó hírünk. A rossz: Ha Észak ipari kultúrája globalizálódik, drámaian megnövekednek az ökológiai problémák. A jó hír: Az olyan decentralizált technológiák, mint a napkollektorok, a szélenergia, a biogázok, a mobiltelefonok és a laptopok, amelyek nem követelnek meg túlságosan drága és bonyolult infrastruktúrát, hozzájárulhatnak a Harmadik világ gazdasági fejlődéséhez, anélkül hogy túlfeszítenék a világ teherbíró képességét.

Ez óriási esélyeket nyit meg az Észak és Dél közötti együttműködés számára, amint ezt már sikeresen kipróbálták a káros hűtőfolyadékok cseréje érdekében alapított nemzetközi alapítvány működésében. A világnak ilyen alapítványokra van szüksége ahhoz, hogy átadhassák Délnek a napenergia hasznosításának és az információ-közvetítésnek a technológiáit.

Ha a Tobin-adók vagy a repülőgépbenzinre kivetett adók sok milliárd dollárjával éltetik, és Észak meg Dél egyenjogú képviselői foglalnak benne helyet, ez az alapítvány adhatja meg a kezdeti lökést a szelíd technológiák globális elterjedésének. De nem csupán erről van szó: Az alapítványnak végső soron gondoskodnia kellene arról, hogy ezeket a technológiákat a Harmadik világ országai is előállítsák, illetve ott is elterjedjenek. Az információs technológiák esetében ez nehezebb dolog, de a napenergia felhasználásának technológiáit illetően máris lehetséges.

Ez a stratégia kettős esélyt nyit meg: A fejlődő országok az önálló technológiai, gazdasági és szociális fejlődés útjára léphetnek, s ez olyan fejlődés lenne, amely a jövő generációk számára emberhez méltó életet tenne lehetővé Északon és Délen egyaránt.

Forrás: Publik-Forum, 2002/4, Dossier

A remény szigetei

Szociális állam

a globális konkurencia ellenére

A globalizáció ellenére is finanszírozható a teljes körű foglalkoztatás és a szociális állam. Ezt mutatja Dánia, jóllehet az ország új kormánya nem népszerű a jobboldali nacionalis hangok miatt.

Az ország szociális sikereinek központi eszköze az *eredeti adó- és munkaerőpiaci politika*. Dánia a kilencvenes évek folyamán *ökoadók* átfogó rendszerét vezette be, ennek ellenhatásaként pedig csökkentették a bérek és jövedelmek adóját. Ez az adópolitika azóta masszív ökobefektetéseket ösztönöz (az ökogazdálkodás piaci részesedése 10 %!), és minőségi gazdasági növekedést eredményez. Dánia egyidejűleg határozott *munkaerőpiaci politikát* folytat: Támogatja üzemek telepítését problematikus régiókban, szakképesítést ad munkanélkülieknek, és nem-bürokratikus módon közvetíti ki őket. Eközben messzemenően érvényesül a „cukor és korbács” elve: Ha a munkanélküliek több állást is elutasítanak, meg lehet vonni tőlük a támogatást. Mindazonáltal több állást is felkínálnak nekik.

Nagyon megkönnyíti ezt a munkanélküliség-ellenes politikát az *a nyugdíj- és egészségügyi rendszer*, amelyet 75 %-ban adókból finanszíroznak: minden társadalmi csoport részesül a finanszírozásban, és biztosítva van betegségére és öregségére. Ugyanakkor az üzemek bért terhelő költségei sokkal alacsonyabbak, mint például Németországban. Ezért aztán Dániában 1000 lakosra 356 szolgáltatói állás jut, Németországban viszont csak 273. Ily módon a gyermekgondozási lehetőségek hálóját gondoskodik arról, hogy a foglalkozás és a család könnyen összeegyeztethető legyen, nagy előnyére a nőknek. Az alacsonyabb bérköltségek lehetővé teszik ezt ezen a személyfüggő területen.

Ennyiben Dánia sokat ért el: a munkanélküliségi ráta 4 % alatt van, a szociális állam biztosított, az állam kevés hitelt vesz föl. És ne mondja senki, hogy Dániának csak azért megy ilyen jól, mert kicsi. Az ellenkezője az igazság: A kis ipari országokat belső piacuk kicsisége miatt sokkal erősebben érinti a globalizáció, mint a nagy ipari országokat.

A tisztességes kishitelek gazdagabbá teszik a szegényeket

Joseph Gichina merengve tekint arra a düledező házra, amelyben gyermekkorát töltötte. Eljárt az idő. A kenyai paraszt erőteljes befektetéseket hajtott végre; a hatgyermekes apa időközben néhány tejelő tehénre, ezer tyúkra, egy kis házra és egy modern tyúkistállóra tett szert, ezenkívül még teát is természet – s ez különösen fontos volt számára.

Gichina ugyanis annak a *Muramati Takarék- és Kölcsönzőszövetkezetnek* köszönheti „jölétét”, amelyet 16 000 teatermesztő tart fenn. Aki 1,5 euró árán tagja lesz a szövetkezetnek, az betétjének háromszorosát kaphatja meg hitelként, kedvező kamatra. A visszafizetést a teaszövetkezet garantálja. Azt viszont, hogy a Muramati egyáltalán létezik, az *Oikocredit* nevű keresztény hitelszövetkezet javára kell írni; ez ugyanis részesedéseket ad el a világ gazdag északi részén élő takarékoskodóknak, hogy ezzel a tőkével hiteleket biztosítsanak a szegény országok szövetkezeteinek – föltéve, hogy e szövetkezetek javítják tagjaik életfeltételeit, egyenjogú részvételt biztosítanak a nőknek és kímélik a környezetet.

Az *Oikocredit* 1997-ben 370.000 dollár kedvező kamatozású kölcsönt adott a Muramatinak. *Esther Marthai* ügyvezető számára ezzel sikeres időszak kezdődött: „A parasztokat fellelkesítette bankjuk.”

De ez még nem minden. Az *Oikocredit* összes kölcsöneinek kerekén 40 %-a kishiteleket nyújtó szervezetekhez megy tovább; ilyen a *Grameen Bank* Bangladesben, vagy a *Jamii Bora Trust* Kenyában. Ezek szinte mindig ugyanazon elv alapján dolgoznak: Hátrányos helyzetben lévő emberek elhelyeznek egy csekély összeget a bankban, és részt vesznek egy tréningen; azután kapnak egy kis kölcsönt – többnyire bankbetétjük két- vagy háromszorosát –, és belekezdnek egy kisvállalkozásba. Így vált lehetségessé, hogy azóta világszerte százezrek maguk teremthetik elő megélhetésüket. A tapasztalat szerint mindenekelőtt a nők húznak hasznot ezekből a kishitelekből, mert a szokványos bankoktól ők gyakran nem kapnak pénzt, jóllehet sokszor megbízhatóbb üzletfelek, mint a férfiak.

Mindazt mutatja: A tisztességes kishitelek elősegítik a szegények önszegélyezését és ezzel a társadalmi fejlődést, miközben a nagy projektekre adott hitelek gyakran csak külföldi adósságokat eredményeznek.

A hűtőszekrény-problematika

A nemzetközi környezeti politika legnagyobb sikere: Az 1987-es *Montreali Jegyzőkönyv* arra kötelezi a 176 aláíró államot, hogy az ózongyilkosként leleplezett, mindenekelőtt hűtőszekrényként felhasznált fluorvegyületet többé ne alkalmazza: az ipari országok már elérték ezt a célt, a fejlődő országoknak 2010-ig van rá idejük.

Annak érdekében, hogy az alacsony bevételű, de nagy népességű országok, például Kína, India vagy Brazília a hűtőszekrények millióit ne ózongyilkosokkal, hanem (drága) helyettesítő anyagokkal működtessék, az egész világnak példát adó alapítványt hoztak létre az ENSZ keretében: Ebbe 1,5 milliárd dollárt fizetnek be az ipari országok, amit aztán a fluorvegyületet pótló anyagok előállítására használnak a Harmadik világban. A döntéshozó szervezetben – egyenlő jogokkal – az ipari- és a fejlődő országok hét-hét képviselője ül, a nem-kormányzati szervezetek megfigyelői státust kapnak. Az alapítvány rendkívül sikeresen dolgozik. Szakértők ezért is feltételezik, hogy a század közepéig ismét helyreáll az ózonréteg.

Napelektromosság parasztnak

Wickremasinghe Silva alig képes felfogni szerencsését. A Sri Lanka-i paraszt büszke tulajdonosa egy napkollektornak, amely árammal látja el házat. Öt év alatt 400 dollárt kell ezért részletekben kifizetnie, de hiszi, hogy „a szerkezet hamarosan kifizetődik”.

Silva egyike az ország azon 7000 parasztjának, akik az elmúlt három évbe napkollektorhoz jutottak, s akik a sziget új energiapolitikai távlatait szimbolizálják. Ez olyan globális szervezetekkel való együttműködés révén vált lehetségessé, amelyek eddig nem éppen különösen ökológikus lelkiismeretük révén tűntek ki: a *Shell* konzernnel és a *Világbankkal*.

Sri Lankán is érvényesül sok fejlődő ország problémája. A háztartásoknak csak egy része (itt 53 %-a) van bekapcsolva az elektromos hálózatba – a vidéki területek szinte teljesen kimaradnak. Ráadásul ebben az ázsiai szigetáramban erősen növekszik az áramszükséglet. A klímakárosító szénéreművek fölépítésének tervezete a környezetvédők elkeseredett ellenállásába ütközik. Sri Lanka ezért a *Shell*-l és a *Világbankkal* való együttműködés mellett döntött; mindkét szervezetnek van mit ökológiailag jövétennie: a *Shell* Afrikában végzett környezetpusztítást, a *Világbank* pedig sok környezetellenes projektet pénzelt.

Sri Lankán eddig jobban sikerültek a dolgok: A *Shell* megövtá a csódtól az úttörő honi napenergia-céget, s az egy tőkeinjekciónak köszönhetően ismét előállíthat napkollektorokat. A *Világbank* elsőre 5 millió dollárral támogatta a napenergia-előállítás: ezt a pénzt egy hazai nemkormányzati szerv kezeli. E kezdeményezések révén magában az országban állítják elő a napkollektorokat, s azok sok paraszt számára elérhetőek. Szabaddá vált az út ahhoz, hogy decentralizáltan lássák el az országot napenergiával.

Cukor a gazdaságnak

Mauritius nem örvend jó hírnévnek az ökológusok körében: a messziről jövő turisták nagy energia-felhasználással repülnek oda. Fejlesztéspolitikai szempontból azonban *Mauritius* messzemenően modellnek számít: demokrácia uralkodik az életszínvonal erősen emelkedett, a gazdagság széles alapokon áll.

Ez mindenekelőtt az *Európai Unió* által nyújtott kereskedelmi kiváltság révén vált lehetségessé: ez felszólja a világpiacon árat bizonyos fejlődő országok számára. *Mauritius* éveken át a világpiacon áránál 63 %-kal többet kapott cukorjáért Európától. Ily módon 1975 és 1991 között az ország évenként kerekén 100 millió dollár többletbevételre tett szert. A kormány ezt arra használta föl, hogy kímoldítsa az országot cukorfüggőségéből, mégpedig a turizmus támogatásával, sok kisüzem felépítésével, a legmodernebb technológia importjával. Ehhez társultak a szociális reformok.

Az eredmények lenyűgözőek: A munkanélküliség 5,8 %, a kereső foglalkozásúak 91 %-a a szolgáltatásban és az iparban dolgozik, az 1,1 milliónyi lakosnak csak 16 %-a analfabéta – az egy főre jutó jövedelem évi 4000 dollár körül van (Indiában ugyanez 1.100 dollár).

Mauritius azt mutatja: nagyobb nyersanyagárak és eredeti gazdasági politika segítségével egy Harmadik világbeli országban is a fejlett országokkal összehasonlítható szociális demokráciát lehet felépíteni.

Összeállította: Wolfgang Kessler

Forrás: Publik-Forum, 2202/4, Dossier

Háborúk az olajért, avagy béke a Nap révén

2001. szeptember 11. óta globális koalíció lépett életbe a terror ellen. Ez azonban sikertelen lesz, ha nem sikerül világméretű koalíciót szervezni az éhezés ellen. A szegénység a világ legmérgezőbb anyaga. A mai politika azonban inkább egy emberek, eszmék és pénz megsemmisítésére szolgáló, óriási gépezethez hasonlít. George W. Bush előkészíti a következő háborút: az Irak ellenit.

Afganisztán bombázása bosszú volt szeptember 11-ért, további terrorista akció a Földön élő összes emberek ellen. Minden embert, akit a jövőben meg fognak ölni, hozzá kell számolni az eddig megöltökhöz. Csak akkor léptünk új útra, ha a 3000 New York-i halottat többé nem számoljuk el a bosszúakció 5000 halottjával, hanem az utóbbiakat hozzáadjuk az előzőkhöz. Minden ember ugyanannyit ér – akár Afganisztánban él, akár az USA-ban.

A NATO másfél nap alatt ad ki annyi pénzt, amennyi az ENSZ számára egy egész évben áll rendelkezésre – beleértve minden segélyprogramját is. Lehetséges így a béke? A kiadások nagyon világosan megmutatják, mit tekintünk feladatunknak. A legrosszabb és legelterjedtebb terror az éhezés, jövőnk legnagyobb fenyegetése pedig az üvegházhatás. Ezeket a legsürgetőbb aktuális és jövőbeli problémákat helyesen elemzik ugyan, de politikai szempontból nem ragadják meg őket kielégítően. A ma világszerte uralkodó politika a tünetek ellen harcol – a terrorizmus okait azonban elfojtják, elfelejtik és elhanyagolják. A világ belpolitikájának súlyos ügye a – már régóta bekövetkezett – klímaváltozás.

Klimakatasztrófák, polgárháborúk, az erőforrásokért folytatott háborúk, szegénység: ezek a nagy kihívásai annak a világ-belpolitikának, amelynek igen gyorsan meg kell kezdődnie. Csak azután foghatunk hozzá a terrorizmus okainak legyőzéséhez. A politikának a kormányzók körében most világszerte oly kedvelté vált újramilitarizálása, el egészen a hadviselésig – csupán hiábavaló tüneti kezelés mindaddig, amíg figyelmen kívül hagyják és elfojtják a problémák okait.

Szeptember 11-e valószínűleg csak a rettenet előjátéka volt, ha nem sikerül igazságos békét teremtenünk és békét kötnünk a természettel. Az ehhez vezető utak ismeretesei: nagy szellemek egyengették számunkra. A Hegyi beszéd a maga pacifista és szociális dimenzióival kitűnő útmutató egy jobb világhoz. Most minden azon múlik, hogy rá is lépjünk ezekre az utakra. A jövő vagy ökológikus és pacifista lesz, vagy semmilyen jövő nem vár ránk. Végére is az atomkorban élünk. Noha tudjuk, mit teszünk, még mindig nem tesszük azt, amit tudunk.

A Nyugat eddigi gazdagsága annak függvénye, hogy hatalmában tudja-e tartani a természetes erőforrásokat. Öt-tíz éven belül azonban már elhasználjuk teljes kőolaj-tartalékunk felét. A Világ-energiatanács azt jósolja, hogy a kőolaj még 40 évre elég, a földgáz mintegy 50 évre, az atomerőművek működtetésére használt urán 60 évre, a szén pedig kb. 120 évre.

És mi jön aztán? *Egyetlen* nap alatt annyi fosszilis energiát használunk el, amennyit a természet 500.000 nap alatt állított elő. Abszolút lelkiismeretlenül viselkedünk gyermekeink nézőpontját tekintve. A mai felnőttek alkotják az első olyan generációt, amely elvesztette ivadékogondozó ösztönét. A végfelhasználók nemzedékévé váltunk.

A terrorizmus elleni harc a világ energiakészlete fölötti uralomért folytatott harc is. Az olajért háborúztunk és háborúztunk: 1991-ben az Öböl-háborúban, 2001/2002-ben

Afganisztánban, a csecsen háborúban és sok afrikai háborúban, valamint elkövetkezendő háborúkban Közép-Ázsiában és a Kaspi-tenger mellett, ahol a legnagyobb kőolaj- és földgáztartalékok rejlenek. A mai gyermekek és fiatalok még megélik bolygónk kőolaj- és földgáztartalékainak kimerülését. Piromániások nemzedékeként gyermekeink jövőjét égetjük el.

Hivatalba lépésekor, 2000 januárjában George W. Bush a Bibliára tett esküt, arra Bibliára, amelyben a béketeremtésről, az ellenségszeretetről és a kiengesztelődésről van szó – de inkább bízik a bombákban, mint Jézus Istenében, akire hivatkozik. Kiben bízunk? Istenben vagy a bombákban? Jézusban vagy Cézárban? Tárgyalásokat vagy megsemmisítő háborúkat fogunk folytatni? Az e kérdésekre adott válaszok határozzák meg jövőnket.

Az ipari államok energiaéhsége az emberiség történetének legnagyobb mézárulásához fog vezetni, ha nem sikerül gyorsan és 100 százalékosan átállnunk a megújuló energiaforrásokra. A Nap 15.000-szer annyi energiát küld nekünk, amennyit a hatmilliárd ember jelenleg elhasznál. Ráadásul ingyen. Ehhez társulnak a közvetetten szoláris energiaforrások, a szél, a víz ereje, a föld melege, a hullámzási energia, a biomassa-energia és a szoláris hidrogén. A régi olaj-, szén- és gázstratégia ellenben szinte kényszerűen vezet a 3. világháborúhoz.

A Nap-stratégia teremti meg a világbéke esélyét. Az olyan világkorszaknak, mint a Shell és a BP, stratégiailag már újratájkózódnak. A BP saját közlése szerint már nem a *British Petroleum* rövidítése lesz, hanem a *Beyond Petroleum*-é („túl a kőolajon”). A napenergia-fordulat milliárdnyi új munkahelyet teremthet innovatív középosztálybeliek számára. Az erőforrásokért viselt háborúk értelmetlenek és erkölcsstelenek. Egyszerűen nincs szükség rájuk. Ma már értelmesebb megoldásokat ismerünk. Természetesen világszerte megfelelő keretfeltételekre van szükség ahhoz, hogy a tömegtermelés révén normális áron lehessen előállítani és megvásárolni a napenergia hasznosításához szükséges technikát.

A 21. század nagy politikai kérdése így hangzik: Háborúk az olajért, avagy béke a Nap révén? Világtársadalomként ez előtt az ultimatív döntés előtt állunk. Az a globális civilizációs válság, amelyet a johannesburgi Föld-csúcson helyesen elemeztek, megoldásokat kíván.

A békét csak békés eszközökkel lehet elérni. A Nap nem véletlenül isteni szimbólum minden szentírásban. Jézus azt mondja a Hegyi beszédben: „Mennei Atyánk felkelti Napját igazakra és bűnösökre” – George Bush-ra éppúgy, mint Oszama bin Ladenre. A Napért éppoly kevésbé folyunk háborúk, mint a szélért, a föld melegéért vagy a biomasszáért.

Az ellenségszeretet jézusi stratégiája azt jelenti: Légy okosabb, mint ellenséged! A bosszú és a megtorlás régi stratégiája egyre több szenvedést és nyomort eredményez. Az erőforrásokért folytatott háborúk korában az új stratégia egészen konkrétan és gyakorlatiasan azt jelenti: Az olajért vívott háborúk helyett béke a Nap révén! A megoldás az égen van. Az idő megérett arra, hogy megnyíljunk a világosság számára, az egészen fontról jövő energia számára.

Franz Alt